

INCLUSIEVE KERK

In het voorjaar heeft paus Franciscus de oogst van de twee synoden over huwelijk en gezin samengevat in de apostolische exhortatie (= aansporing) *Amoris Laetitia* (De vreugde van de liefde). Het document vormt de afronding van een vrijmoedige, wereldwijde, katholieke dialoog over veel kwesties die met huwelijk en gezin samenhangen. Ik weet dat ook in het Bossche bisdom niet weinig gelovigen zich intens met de materie hebben beziggehouden. En dat is ook niet zo verwonderlijk want het thema huwelijk en gezin raakt direct of indirect iedereen. Hechte gezinnen zijn belangrijk voor het geluk van mensen. Voor een stabiele samenleving zijn harmonieuze gezinnen uitermate belangrijk. Ook onder de deelnemers aan de synode heeft een levendig debat plaatsgevonden. Steeds was de vraag: wat is leerstellig noodzakelijk en wat is pastoraal mogelijk? Voor zover ik kan zien, probeert onze paus allereerst een pastorale leraar te zijn.

Weerbarstige praktijk

In de exhortatie wordt duidelijk dat paus Franciscus de leer rond huwelijk en gezin niet fundamenteel kan of wil veranderen. Het huwelijk is geen contract dat kan worden opgezegd als een van de partijen niet meer kan leveren. Over het huwelijk

wordt, in de lijn van het onderwijs van Christus, gesproken als een verbond voor het leven. Juist de katholieke traditie zet dus in op duurzame trouw. Maar tegelijkertijd weet de paus ook van een wereldwijde crisis in relaties. Een derde tot de helft van alle huwelijken eindigt uiteindelijk in een scheiding. En dat niet alleen in de westerse wereld maar ook in Rusland en veel landen van Zuid-Amerika. Ook binnen de katholieke geloofsgemeenschap leven miljoenen gelovigen die hun trouwbelofte niet hebben kunnen houden.

Pastorale ruimte

Tegen die achtergrond pleit paus Franciscus voor een barmhartige houding ten opzichte van allen die zwak zijn en imperfect. Falende mensen moet de Kerk niet afstoten maar zorgzaam nabij zijn. Niet afstoten maar luisteren, begeleiden en waar mogelijk opnieuw integreren is, als ik goed lees, wat paus Franciscus voorstaat. Juist op het terrein van huwelijk, gezin en seksualiteit is er sprake van veel weerbarstigheid. Niemand van ons gaat zonder verwondingen door het leven. Als een wijze pastor weet paus Franciscus dat soms de koninklijke weg onbegaanbaar is geworden en dat niet weinig echtparen een onverharde kronkelweg moeten gaan.

Veldhospitaal

Mensen zijn vanzelfsprekend geroepen tot het beste, juist ook op relationeel gebied. Maar helaas is dat voor nogal wat tijdgenoten niet haalbaar. De Kerk mag hen

geen trap nageven, integendeel. Paus Franciscus biedt katholieke zielzorgers aanzienlijke pastorale ruimte. De paus wil vanzelfsprekend de eenheid van de wereldkerk beschermen maar beseft dat binnen de ene Kerk pastoraat altijd contextueel bepaald is. Wat zonde is moet niet worden verzwegen en de oproep tot bekering mag klinken, maar altijd vindt een pastorale ontmoeting plaats voor het aangezicht van onze liefdevolle God. Paus Franciscus weet dat onze wereld geen paradijs is. Hij heeft in het recente verleden de Kerk zelfs een veldhospitaal genoemd waar mensen, die door het leven gewond zijn geraakt, kunnen herstellen. Ik moest bij dat beeld spontaan denken aan de prachtige parabel van de barmhartige Samaritaan waar de gewonde man kan herstellen in een herberg. In *Amoris Laetitia* houdt onze paus een pleidooi voor een inclusieve Kerk. De paus wil geen muren bouwen maar bruggen. Ook mensen die relationeel falen, maken deel uit van de Kerk en moeten met hun leven verder kunnen. Wijze pastores kunnen, in de beslotenheid van de pastorale ontmoeting, falende mensen bijstaan en helpen zodat zij de reis van hun leven kunnen vervolgen. Het gaat om blijvende dialoog met mensen die, ook als zij tekort schieten, schepselen van God zijn en blijven.

Mgr. dr. Gerard De Korte

Staatsiefoto

Door Ramon Mangold is het staatsieportret van mgr. De Korte gemaakt.

Dit portret kunt u bestellen door een mail te sturen naar:

avdels@bisdomdenbosch.nl Het staatsieportret is verkrijgbaar in 2 formaten te weten: 13 x 18 cm en 20 x 30 cm

De prijs (inclusief verzendkosten) voor het kleine formaat is € 5,00 en voor het grote formaat € 7,50.

Wilt u bij een bestelling uw naam, verzendadres, het formaat en het aantal opgeven.

Foto's die voor 22 augustus besteld zijn, worden begin september met factuur verstuurd.

In memoriam

Op 28 juni 2016 is te Boxmeer overleden de zeereerwaarde pater drs. **Matthias Johannes Antonius (Tjeu) Timmermans** o.carm..

Pastoor Timmermans werd geboren op 19 oktober 1943 in Tegelen en tot priester gewijd op 3 juli 1971.

Hij vervulde in zijn leven talloze bestuursfuncties, onder andere binnen zijn eigen orde (de orde van de Karmelieten) en de Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR). Ook was hij actief in het parochie-

pastoraat binnen verschillende bisdommen. In het bisdom 's-Hertogenbosch was hij werkzaam als pastoor van de parochie Boxmeer van 2007-2011 en als pastoor van de, na de parochiefusie ontstane, Onze Lieve Vrouwe parochie te Boxmeer vanaf 1 september 2011.

Moge hij rusten in vrede!

Benoemingen en ontslagen

Mevrouw **B.Th.M. Booyink** te Heelsum per 16 maart 2016 eervol ontslag van de zending en opdracht als pastoraal werkster van de parochie H.H. Cosmas en Damianus te Groesbeek.

De heer **M. Jansen** te Rosmalen per 1 juli 2016 de pastorale opdracht en zending als pastoraal werker van de parochies Heilige Maria en Sint Jan evangelist te 's-Hertogenbosch-Rosmalen.

De zeereerwaarde heer **Th.P.A. Franken** te Veldhoven per 1 juli 2016 eervol ontslag als pastoor van de parochie Christus Koning te Veldhoven.

De eerwaarde heer **L.M.J. Donkers** te Beneden-Leeuwen per 1 augustus 2016 eervol ontslag als diaken van de parochie Heilige Johannes XXIII te Beuningen.

De eerwaarde heer **A.P.M. van Kuijk** te Loon op Zand per 1 september 2016 benoeming tot diaken van de parochie Heilige Paus Johannes XXIII te Berkel-Enschot onder gelijktijdig eervol ontslag als diaken van de parochies Heilige Maria en Sint Jan evangelist te 's-Hertogenbosch-Rosmalen.

Drukke priesterdag 4 juli 2016

De jaarlijkse priesterdag vond dit jaar plaats met abt Frederic Testaert van de abdij van Postel als gastspreker. Hij ging in op het Jaar van Barmhartigheid dat door paus Franciscus is uitgeroepen.

De abt had een aandachtig gehoor van zo'n 70 priesters. In zijn inleiding had hij een aantal aandachtspunten. Hij stond stil bij de persoonlijke roepingsgeschiedenis van paus Franciscus. Een biecht op 21 september 1953 was voor hem een keerpunt en het begin van het ontdekken van zijn roeping. De paus heeft de barmhartigheid persoonlijk ervaren en dat verklaart ook de nadruk die hij erop legt. Hij vraagt ons het pastoraat met nieuw elan vanuit de barmhartigheid vorm te geven. Hoe belangrijk deze biechtering voor de paus zelf was, blijkt uit de keuze die hij maakte voor zijn wapenspreuk: miserando et eligendo. Die komt uit de 2^e lezing van de lezingdienst van het getijdengebed op de feestdag van de apostel Matteüs (21 september!).

De abt stond ook stil bij de theologie over de barmhartigheid en hij stelde daarbij de indringende vraag: is God de barmhartigheid voor ons/mij? Om God als de barmhartige te leren kennen is het nodig om het evangelie te lezen, een van de bronnen van barmhartigheid volgens de heilige paus Johannes Paulus II.

Als derde vroeg abt Testaert aandacht voor de lichamelijke en geestelijke werken van barmhartigheid. Uiteindelijk komt het erop aan om barmhartigheid te bewijzen in het dagelijkse concrete leven. Hij vertelde daarbij een 'grappig' voorval bij een lezing die hij over de geestelijke werken van barmhartigheid had gegeven voor een groep bankiers. De gastheer – een van de bankiers – vatte

zijn inleiding samen met de opmerking: “wij zijn vooral goed in het geven van goede raad.”

De priesterdag werd verder gecomplementeerd met een eucharistieviering in de kathedraal, een diner en een woord van mgr. De Korte die terugblikte op de bezoeken aan de dekenaten. Hij was onder de indruk gekomen van de religieuzen die hij had ontmoet en van de bestuurders en hij had zich gerealiseerd dat er van de priesters tegenwoordig veel wordt gevraagd. Als afsluiting vond een vesperviering plaats in de kathedraal om 16.00 uur.

Jubilea

50 jaar priester

17 september

dr. **H.G.M. Tullemans** cssp pastor Maria, Moeder van de Kerk te St. Anthonis (Kerkplein 4, 5441 BE Beugen)

25 jaar diaken

28 september

J.A.M. van den Bosch diaken H. Willibrordus te Gemert (Dommelrodelaan 21, 5492 GG St. Oedenrode)

A.F.Th. van Amelsfort em. diaken De Bron te Tilburg (Groenstraat 37, 5021 EJ Tilburg)

C.Th. Schrama diaken H. Joannes van Oisterwijk te Oisterwijk (De Lind 52, 5061 HX Oisterwijk)

Een jampotje vol met muntjes

Op de laatste schooldag voor de zomervakantie, verkocht oud-leerling Maarten, als vrijwilliger, kaartjes voor de musical van groep 8 van de Jozefschool. De avond ervoor was het uitverkocht. De mensen hadden zelfs in de rij moeten staan.

Een van de klanten van Maarten was een van de ouders. “Ik vind het vreselijk dat ik moet betalen om mijn eigen dochter te zien optreden” zei ze verontwaardigd, terwijl ze geld uit haar portemonnee viste. “De school vraagt om een vrijwillige bijdrage om de kosten van het decor en de kostuums te dekken” verklaarde Maarten, maar u hoeft niet te betalen.

“Nou, ik betaal wel” gromde ze. “Twee volwassenen en een kind.” Ze haalde een briefje van €10 tevoorschijn en Maarten gaf haar de kaartjes en het wisselgeld. De vrouw liep met een strak gezicht door.

Toen stapte het jongetje dat achter haar stond te wachten naar voren en kiepte een jampotje vol met klein geld op de tafel. “Hoeveel kaartjes wil je hebben?” vroeg Maarten. “Ik hoef geen kaartjes, ik betaal alleen maar.” En hij duwde al het geld naar Maarten toe. “Maar je hebt kaartjes nodig als je de musical wilt zien.”

Het jongetje schudde zijn hoofd: “Die heb ik gisteren al gezien.” Maarten duwde de stapel muntjes terug. “Je hoeft niet te betalen om de musical van je klas te zien,” zei Maarten, “dat is gratis.” “Nee,” hield de jongen vol, “ik heb het gisteren al gezien. Mijn broer en ik waren te laat. We konden niemand vinden die kaartjes verkocht en toen zijn we maar doorgelopen.”

Waarschijnlijk zijn er wel heel wat meer gewoon doorgelopen. De paar vrijwilligers die er waren konden het allemaal niet bijhouden. Wat maakte het trouwens uit? Het was eigenlijk gratis. Je kon vrijwillig betalen.

De jongen duwde de muntjes weer naar Maarten: “Ik betaal nu voor gisteren,” zei hij. Maarten wist dat de jongen en zijn broer gisteren waarschijnlijk niet veel gezien hadden door die drukte en ergens achteraan moeten hebben gestaan. En omdat ze te laat waren, zullen ze ook wel een stuk gemist hebben. Maarten nam de muntjes niet graag aan. Een potje vol met muntjes van een kind uit groep 5 is meestal met moeite bij elkaar gespaard. “Als de kassa al gesloten was, hoefde je niet meer te betalen.” bedacht Maarten nog. “Dat zei mijn broer ook.” “Niemand zal

het verschil merken,” zei Maarten, “maak je er maar niet druk om.” Maarten meende dat de kous daarmee af was en duwde de stapel muntjes weer richting de jongen. Maar de jongen hield hem tegen. “Ik weet het verschil.”

“Oké dan. Twee kaartjes, dat is 2 euro.”

De muntjes bij elkaar opgeteld was precies twee euro. “Dankjewel,” zei Maarten vriendelijk. De jongen glimlachte, draaide zich om en was verdwenen. “Pardon, jongeman.” Maarten keek op. Het was die mevrouw die even eerder onder protest kaartjes had gekocht. Ze stond er nog steeds met haar tas open, wisselgeld en de kaartjes. “Houd het wisselgeld maar,” zei ze een beetje timide. “De decors zijn prachtig, de kostuums zullen best niet goedkoop geweest zijn.” Ze gaf Maarten een paar euro, deed haar portemonnee dicht en liep verder.

De kleine jongen zal er geen weet van gehad hebben dat hij die mevrouw de ogen geopend had.

Lees: Matheus 11,25

+Rob Mutsaerts

Missio, getuigen van barmhartigheid

In de Wereldmissiemaand oktober besteedt Missio/Pauselijke Missiewerken dit jaar aandacht aan de katholieke gelovigen in de Filipijnen. Natuurrampen, armoede en arbeidsmigratie zijn slechts enkele van de problemen in dit land.

Steeds weer worden de Filipijnen getroffen door zware tropische stormen. In 2013 raasde de supertyfoon Haiyan over het land en liet een spoor van vernieling na. De armoede in de Filipijnen

is groot. In Manila leven veel mensen op straat. Missio/Pauselijke Missiewerken steunt dit jaar diverse projecten van religieuzen in de Filippijnen. Zij laten Gods barmhartigheid zien in hun handelen, zij zijn getuigen van Gods barmhartigheid. Hun voorbeeld is een inspiratie voor ons. Help onze medegelovigen in de Filippijnen in hun streven naar een menswaardig bestaan. Geef aan MISSIO/Pauselijke Missiewerken in de collecte op Missiezondag 23 oktober of stort uw bijdrage op NL65 INGB 0000 0015 66, t.n.v. MISSIO Wereldmissiemaand, te Den Haag.

Vakantie

In de maand augustus zal er, i.v.m. de vakantie,

geen Bisdomnieuwsbrief uitkomen. De eerstvolgende Bisdomnieuwsbrief zal eind september verschijnen.

Colofon

De nieuwsbrief is een uitgave van het **bisdom van 's-Hertogenbosch**. De *BisdomNieuwsbrief* wordt gratis verspreid bij het pastoraal kader en bij belangstellenden.

Een bijdrage ter dekking van de kosten wordt op prijs gesteld (publiciteitsfonds NL63 INGB 0001 3284 65)

Aan- / afmeldingen en wijzigingen voor de nieuwsbrief kunnen doorgeven worden via het mailadres: nieuwsbrief@bisdomdenbosch.nl

Bezoekadres:

Parade 11
5211 KL 's-Hertogenbosch
Postadres: Postbus 1070
5200 BC 's-Hertogenbosch

T: 073 523 20 20

E: nieuwsbrief@bisdomdenbosch.nl

W: www.bisdomdenbosch.nl

Verschijnt elf maal per jaar

Ziek, zwak en misselijk

“Al twee keer in mijn leven heb ik de ziekenzalving ontvangen,” vertelt een man van 43 jaar. “De eerste keer was toen ik lag bij te komen van een blindedarmope-

ratie. Ik kreeg een stevige antibiotica-kuur, omdat ook een buikvliesontsteking de kop op stak. Op zich was alles onder controle. Maar ik vond het toch wel prettig dat een priester voorstelde om ter sterking het sacrament van de zieken toe te dienen. De tweede keer was kort nadat de huisarts bij mij diabetes geconstateerd had. Ook dat was niet direct een levensbedreigende situatie. Tijdens een re-traite werd de ziekenzalving aangeboden. Er waren meer mensen die dat ook graag wilden: de een had beenmergkanker, een ander kampte met hartproblemen, een derde stond voor een staaroperatie en weer een ander kwakkelde al jaren met zijn gezondheid. Het voelde als een grote weldaad om door deze zalving te beseffen dat ons leven in al zijn kwetsbaarheid in Gods hand is.“

Het valt niet mee om tegen de grenzen van je gezondheid aan te lopen. Ons lichaam kan veel hebben. Maar het is tegelijkertijd ook broos. In de loop van de jaren ga je dat steeds meer merken. Ziekte kan een zware beproeving zijn. Vaak ervaren we het lijden als een vloek. Soms wordt alle hoop ons uit handen

geslagen. Juist in zo'n ellendige situatie, die iedere mens kan overkomen, is Jezus naast ons komen staan. Hij heeft het menselijke lijden doorgemaakt. Zo laat Hij ons zien dat God dan toch trouw blijft aan ons.

Omdat een aantal eeuwen lang de ziekenzalving vooral aan stervenden werd toegediend, hebben veel mensen toch nog een beetje het idee dat dit sacrament een soort doodvonnis is. Maar dat is het allerminst. Het is een sacrament van genezing! We mogen hopen op de genezing van ons lichaam. En we mogen zeker zijn van de genezing van onze ziel: altijd putten mensen er troost, vrede en kracht uit.

Mocht u in een dergelijke situatie komen, schroom dan niet om een priester te vragen om de ziekenzalving. Hij zal voor u bidden. Hij zal u de handen opleggen zoals Jezus dat bij de zieken deed. En hij zal uw voorhoofd en uw handpalmen zalven met olie. Daardoor mag u gewaarworden dat God u draagt. In onze wereld is er lang niet altijd ruimte voor gebrekkige mensen. Maar bij God is er dat wel!

Diocesane commissie liturgie

Website Centrum voor Parochiespiritualiteit

Eind juni is de vernieuwde website van het Centrum voor Parochiespiritualiteit (CPS) in Nijmegen online gegaan. Op de vernieuwde website is het

meest recente aanbod voor parochies te vinden. www.paroche-spiritualiteit.org

U kunt zich hier ook aanmelden voor de maandelijkse digitale nieuwsbrief.